

для здобуття громадянами повної загальної середньої освіти за вечірньою (змінною) та заочною формами навчання 9 квітня 1997 р. Міністерство освіти України затвердило Положення про вечірню (змінну) середню загальноосвітню школу. Відповідно до Положення метою цього типу шкіл було визначено задовольняти потреби громадян у здобутті базової загальної середньої та повної загальної середньої освіти з відривом і без відриву від виробництва, створювати умови для розвитку особистості, закладати основу для наступної освіти і самоосвіти, усвідомленого вибору і освоєння професії, формування загальної культури особистості учня. За структурою вечірня школа могла бути школою другого ступеня — основною школою (5—9 класи, термін навчання 5 років) та третього ступеня — старшою школою (10—12 класи, термін навчання 3 роки або 2-річний термін з очною та заочною формами навчання для учнів, які закінчили основну школу чи інші навчальні заклади переважно на «4» і «5»). Школи кожного з цих двох ступенів могли функціонувати як разом, так і самостійно. При наявності контингенту учнів з більш низьким загальноосвітнім рівнем учителям пропонувалось забезпечити здобуття початкової загальної освіти. Окрім очної та заочної форм занять, у школі також передбачалася організація індивідуального навчання.

ВІДОБРАЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НА ПРИКЛАДІ УГОРСЬКИХ, МОЛДОВСЬКИХ І РУМУНСЬКИХ ШКІЛ (1991 — 1997-х рр.)

С. М. Шевченко, к. пед. н.

На сучасному етапі суспільного розвитку Українська держава гарантує рівні права для всіх національностей, які проживають на її теренах. Розроблена впродовж років незалежності концепція етнопатриотичної політики, що відобразилася в Законі «Про національні меншини в Україні» (1992), Конституції України (1996), є основою для забезпечення прав та інтересів національних спільнот. У ході дослідження *встановлено*, що складність розв'язання означеної проблеми зумовлюється не лише необхідністю подолання важких політичних, соціально-психологічних, мовно-культурних та інших наслідків деформації етнопатриотичної сфери в минулому. Важливим завданням державотворення є забезпечення сприятливих умов для

подальшого розвитку етнічних груп в Україні та у цьому контексті — шкіл національних меншин.

З'ясовано, що на початок 1991 р. за мовною ознакою в Україні діяло 21 044 шкіл, з них 15 538 — українських, 3 364 — російських, 97 — румунських, 59 — угорських, 13 — молдовських, 9 — єврейських, 3 — польських та понад 130 шкіл з двома-трьома мовами навчання: угорська і російська, молдовська і російська та інші. Загалом у 1996—1997-х рр. функціонувало 2,5 тис. шкіл з російською мовою навчання, 99 — румунською, 70 — угорською, 11 — молдовською, 2 363 з декількома мовами навчання, 76 недільних та інші. Однією з особливостей розвитку угорських, молдовських і румунських шкіл було те, що в 90-х рр. відкривалися спеціальні класи, де працювали факультативні групи. Факультативно вивчалися: угорська, польська, румунська, молдовська, турецька, болгарська та інші. Навчання велося рідною мовою. У школах нацменшин практикувалося перехідне становище — від факультативного вивчення мови до введення його як навчального предмета; читалися курси «Географія України», «Етнографія та фольклор України», «Історія України» й «Народознавство». Постійно зверталася увага на основи національної самосвідомості, прищеплювалася любов до рідної мови, робився акцент на національній історії, культурі та побуту народів України. Вивчення розвитку досліджуваних шкіл свідчить про державну освітню політику, яка в цей період спрямовувалася на те, щоб не залишити поза увагою жодної ланки виховної та освітньої роботи. *Доведено*, що зовнішня диференціація організації шкільної освіти ґрунтувалася не на здібностях і нахилах учнів, а на їхній належності передусім до певної статі чи національності. Школи поділялися за національною ознакою і мовами навчання.

Показано, що освіта національних меншин у 1991—1997 рр. декларувалася на рівності здобуття знань, умінь та навичок, гарантуванні вільного розвитку національних мов і культур, забезпеченні потреб етнічних меншин навчальною та методичною літературою, а також створенні відповідної ланки у ВНЗ наукових підрозділів для підготовки фахівців в угорській, молдовській та румунській школи.